

SPROGMUSEET

Redaktør: Ole Stig Andersen

Esperanto ved jernbanerne i 100 år

Af DEFA 15. december 2009 • I kategorien Plansprog •

Skaberen af esperanto, L.L. Zamenhof (1859-1917), fejres i dag, 15. december, på sin 150 års fødselsdag. (Foto: Wikimedia)

skal hen til 1948, hvor den internationale forening nystiftedes under navnet *Internacia Fervojista Esperanto-Federacio*, og det er den, der stadig lever og siden 1949 har afholdt årlige *IFEF-kongresser*, hvis hovedformål er faglige foredrag, diskussioner og udflugter.

DEFA, som er den danske landsforening af IFEF, stiftedes i marts 1948, og det var danskere, der havde mod til at invitere til den første IFEF-kongres i 1949. DEFA har arrangeret kongres yderligere fire gange, senest i 1998.

Fagterminologisk ordbog

Gennem alle de hundrede år har det været en kongstanke at skabe esperanto-oversættelser af de mange fagudtryk (termer), og der har været gjort mange forsøg: små ordbøger fra og til forskellige sprog er udgivet i tidens løb, men først den almene brug af computer har de senere årtier virkelig sat skub i arbejdet. Grundlaget for dette ordbogsarbejde er flere udgaver af en jernbanefaglig ordbog, først i bogform og nu på CD-ROM, som den internationale jernbaneunion UIC står for.

Det store gennembrud kom i 1988, hvor en esperantoversion af den daværende ordbog med ca. 11.000 termer så dagens lys. Siden da arbejder en kommission bestående af esperantotalende kolleger fra en række lande på at forbedre og aktualisere denne, og lige nu foreligger ordbogen på CD-ROM med omkring 16.000 termer på 19 sprog, herunder esperanto. UIC anerkender esperanto-kommissionen på lige fod med jernbaneselskaberne, og i visse henseender giver det endda en øget internationalisering til arbejdet, fordi de esperantotalende kommer fra flere sprogområder (germansk, romansk, slavisk osv.), hvilket giver diskussionerne større spændvidde.

Den praktiske dagligdags brug af esperanto, formidlet af kollegerne, har haft vanskeligere vilkår i den første lange tid, men de årlige kongresser har dog lige fra starten præsenteret både mundtlige og skriftlige indlæg med fagligt indhold, og siden 1992 er der udkommet 17 hæfter med omkring 120 artikler – så man kan med god samvittighed sige, at esperanto er fuldt anvendelig til jernbanefaglig brug.

De seneste års opsplitning af jernbaneselskaberne, den tiltagende fokusering på økonomi i erhvervslivet og kropsskulptur i fritidslivet og en ensidig sprogsatsning i samfundet generelt vanskeliggør ved foretagender som jernbanerne flerkulturelle aktiviteter som esperantosamfundet. Men ved *FISAIC*, som er en international sammenslutning af fritidsaktiviteter ved jernbanerne, anerkendes esperanto som et af de tre arbejdssprog (oprindelig kun fransk og tysk), selv om der også her, specielt fra nordeuropæisk side, er bestræbelser i gang for at ændre dette i retning af ét sprog, nemlig engelsk.

Sporadisk har forskellige jernbaneselskaber brugt esperanto i brochurer og køreplaner. DSB havde således køreplanens tegnforklaring på fem sprog (dansk, tysk, engelsk, fransk og esperanto) i perioden 1965-2000. Her fra køreplanens side 13:

I sommeren 1909 blev der arrangeret international esperantokongres i Barcelona. Blandt deltagerne var en del jernbanefolk, som i løbet af ugen fandt sammen og blev enige om at gøre noget for at udbrede kendskabet til det dengang 22 år gamle sprog. Allerede på det tidspunkt eksisterede der flere fag- og interessegrupper i verdensesperantosamfundet, og esperantoarbejdet i jernbanesammenhæng har altid været præget af først og fremmest det faglige.

Et andet aspekt var 'det internationale moment i arbejdet'. Jernbanefolk har altid haft gode muligheder (i forhold til deres sociale placering i samfundet, især før i tiden) for at rejse og møde nye folk og kulturer – og har brugt disse muligheder.

9. september samme år stiftede disse mennesker en international forening for esperantotalende jernbanefolk, og allerede året efter udkom det første jernbanefaglige esperantoblad.

Der blev i de følgende mange år gjort rigtig meget for at videreudvikle samarbejdet, men forskellige 'forhindringer', ikke mindst de to verdenskrige, slog kontakterne i stykker.

Vi

Klistermærke fra IFEFs 61. Kongres (og festligholdelse af de 100 års esperanto-arbejde ved jernbanerne) i Italien maj 2009. De fleste kongresser udgives der klistermærker for året før, så folk kan nå at reklamere lidt på juleposten.

Seneste sprognyheder

4/5	Sprogforskerne fandt en skat i skoven politiken.dk
27/4	Lille indsats styrker små børns sprog www.dr.dk
26/4	Lad os komme det danske 'jantekomma' til livs politiken.dk
23/4	Ud med sproget - Berlingske Mener www.b.dk
20/4	Unikt runefund i centrum af Odense videnskab.dk

4/1	John Holm, Pioneer in Linguistics, Dies at 72 www.nytimes.com
10/8	Young women, give up the vocal fry and reclaim your strong female voice www.theguardian.com
20/5	Bill Funding Native Language Programs Passes mtpr.org
17/5	Sounds Of The Pilbara II: Songs In Language finishes recording - WAM - West Australian Music wam.org.au
13/5	Seven US Senators Introduce Bill to Promote Preservation of American Indian Languages - Native News Online nativenewsonline.net

FLERE NYHEDER >>>

Verdens sprog på Sprog-museet.dk på et større kort

Mere i kategorien 'Plansprog'

Otto Jespersen og ido
Otto Jespersen og esperanto
Otto Jespersen og volapük
Vilhelm Thomsen og fællessproget

Nye kommentarer

Arturo til Hebraisk: Et genoplivet sprog eller et nyt sprog?
Yunus til Two Turkish Loanwords in Swedish
Sonstige til Den Danske Ordbog på nettet
Mads Haupt til Er det forkert at splitte sammensatte ord?
Monica Scheuer til Jødiske efternavne
jane til Jødiske efternavne
InglêS til Sprogene i Mozambique
Birgit Eggert til Hvad er der blevet af Maren?
Grethe Movsing til Hvad er der blevet af Maren?
Henrik Klindt-Jensen til Ded borriñholmska måled

Artikler om

maj 2009

april 2009

marts 2009

Send mig en e-mail når der kommer flere kommentarer.